

Český zápas

Týdeník Církve československé husitské

Ročník 88

Číslo 22

1. června 2008

Cena: 6 Kč

VE SLANÉM JE HUSITSKÁ HISTORIE STÁLE ŽIVÁ

Na desátý ročník "Husitských slavností" ve Slaném se ve dnech 16. až 18. května přišly a přijely podívat tisíce lidí. Kromě tradičního průvodu v dobových kostýmech různých epoch historie pro ně byl připraven pestrý program po celý víkend. Jeho součástí byla také výstava "Stále živá historie" umístěná v hlavní chodbě slánské knihovny a v kapli bývalé Piaristické koleje, poskytnutá Církví československou husitskou. Vhodně doplnila výstavu "Společné dějiny spojují", věnovanou historii a současnosti husitských měst.

Vernisáže výstavy se v pátek 16. května zúčastnil bratr patriarcha Tomáš Butta (Jeho slovo uvádíme samostatně.), za Husitskou teologickou fakultu UK Jaroslav Hrdlička, dále starosta města Slaného Ivo Rubík a starostové dalších husitských měst. Výstava se setkala s velkým zájmem, už při vernisáži byla

místa k sezení zaplněna do posledního, mnoho návštěvníků stálo a ti později přichází se ani do kaple nevešli. Zahajovací promluvy, vzhledem k přítomnosti zástupců německých husitských měst tlumočené i do němčiny, doprovodil krásný zpěv příbramského sboru Mistra Jakoubka ze Stříbra, vedený Hanou Tonzarovou.

Slánské "Husitské slavnosti" pravidelně připravují bohatý program především zábavného charakteru. Výstava "Stále živá historie" jej rozšířila o pečlivě a pěkně zpracované informace o celém husitském hnutí, jeho hlavních postavách a místech. Hlavním přínosem výstavy bylo připomenutí touhy husitů po pravé víře a jejich snahy o reformu církve, tedy duchovního rozměru husitství, který by jinak nebyl z průběhu slavností patrný.

Pavel Pánek

Součástí Husitských slavností ve Slaném je průvod v dobových oblecích

Foto Jiří Jaroch

VYJÁDRĚNÍ CÍRKEVNÍ KOMISE

Církevní komise se sešla v pondělí 19. 5. 2008 ke společnému rozhovoru o současném stavu projednávání zákona o nápravě některých majetkových křivd způsobených církvím a náboženským společenstvem v době nesvobody a o narovnání vztahu mezi státem a církvemi a náboženskými společenstvími. Církevní komisi tvoří zástupci České biskupské konference a Ekumenické rady církví, kteří jednali s komisí vlády České republiky o znění tohoto zákona.

Církevní komise s vděčností zhodnotila, že na rozdíl od nejednotnosti politické scény církve zůstávají jednotné v názoru na předkládaný návrh zákona a nepovažují za potřebné otvírat další jednání o jeho změnách. Vyslovila obavu, že jakékoli další oddalování řešení vztahu církve a státu ohrozí mezinárodní pověst našeho státu a nepřispěje k dobrému začátku předsednictví České republiky v Radě Ev-

ropské unie. S jistou lítostí konstatovala, že další oddalování přijetí zákona nevyhnutelně poškodí rozvoj řady měst a obcí a znemožní jim čerpání financí z EU. Církev již od 90. let předkládala Ministerstvu kultury seznamy zabavených majetků a zdevastovaných objektů. Již tehdy bylo patrné, že cesta výčtově metody je neschůdná, protože položek je příliš mnoho.

Církevní komise si uvědomuje složitost pozadí politických zájmů a bojů, a přesto doufá, že ohled na službu církve pro společnost, na rozvoj obcí a měst a na řádnou správu a údržbu blokováných majetků přispějí k tomu, aby dlouho neřešený problém dospěl ke zdárnému cíli. Bude-li dosaženo narovnání vzájemných vztahů podle ideje předloženého návrhu zákona, církve budou moci plněji rozvinout svou službu pro společnost.

Církevní komise, 19. 5. 2008

ROK 1848 – MILNÍK NA CESTĚ K SAMOSTATNOSTI

Mezi významnými "osmičkami" v dějinách našeho národa ustupuje rok 1848 poněkud do pozadí. Neoprávněně – většina změn ve dvacátém století byla umožněna právě tím, že se Evropa, ve které vládli ještě do r. 1848 panovníci "z Boží milosti", změnila a vydala se na cestu moderního státoprávního uspořádání, kde tito panovníci měli stále těsnější prostor pro své panování ve středověkém stylu.

Po vídeňském kongresu (1815), který byl konzervativním společením proti projevům francouzské revoluce a hlavně proti Napoleonovi, nastala v Evropě doba tuhé reakce. Většina evropských panovníků, spojených ve "Svaté aliance" se snažila zachránit

konzervativní režimy. Ovšem vývoj brzy ukázal, že to není možné. V jednotlivých státech vznikala velmi silná národní hnutí, která se hlásila z velké části i k odkazu francouzské revoluce. V r. 1848 vznikaly hned na počátku roku nepokoje ve Francii, v Itálii a v Německu. Ani rakouské mocnářství nezůstalo pozadu. Režim, reprezentovaný nenáviděným kancléřem Klementem Václavem Metternichem (1773-1859), se začal rychle hroutit. Povstání, které vypuklo v polovině března ve Vídni, požadovalo jako hlavní požadavek právě odchod Metternichův. Není možné na několika řádcích vylíčit tento důležitý vývoj Rakouska i Evropy. Můžeme však

SLOVO NA ZAHÁJENÍ VÝSTAVY O HUSITSTVÍ

Vážený pane starosto, vážení vzácní hosté, vážení přítomní, sestry a bratři, je pro mne čestným úkolem pozdravit vás a oslovit na zahájení výstavy o husitství s názvem "Stále živá historie". Husitství se svými světly a stíny, kladnými i problematickými jevy patří k důležité dějinné epoše, která stále poutá naši pozornost. Toto období je však zatíženo jednostrannými a zplošťujícími výklady z té či oné strany. Husitství sice bylo chápáno předcházejícím režimem pozitivně, ale pouze jako revoluční sociální hnutí. Tento výklad opomíjí, že husitství a celá česká reformace myšlenkově vyrůstá z křesťanských základů. Hus a husité byli věřící křesťané. „Základem našeho pojetí je pravda křesťanská

a evangelická, zosobněná Kristem“ (Otevřený list Martina Lupáče kardinálu Mikuláši Kusánskému. V: Husitské manifesty, Odeon Praha 1980, cit. s. 221). Jiný výklad se zase soustřeďuje na destruktivní a válečné jevy této dramatické doby. Tomuto názoru čelil již historik František Palacký svým spisem Obrana husitství. Ve svých argumentech uvádí, že husité válku nevyvolali, vedli obrannou válku a nabízelí mír (František Palacký: Obrana husitství. přel. F. M. Bartoš, Blahoslav Praha 1926, s. 43n). Husitství nebylo jen hnutím provincionálního rázu, jak na to upozorňoval významný český filosof Robert Kalivoda. „Není záležitostí jen českou, je důležitým článkem evropského a světového vývoje, jehož dosah nebyl doposud zdaleka rozpoznán a doceněn“ (Kalivoda, R.: Husitská epocha a A. Komenský. Odeon Praha 1992, cit. s. 9). Hus chtěl obhájit svůj program v Kostnici, husitští bohoslovci vedli disputaci v Basileji, byly rozeslány manifesty se čtyřmi pražskými články a jejich zdůvodněním zemím Evropy (srov. Manifest českého národa všemu křesťanstvu. V: Husitské manifesty, s. 172). Společenský a náboženský vývoj se odehrával v celé tehdejší Evropě. Po husitství v Čechách následovala světová reformace, která proběhla v Německu, Švýcarsku a dalších zemích. Husitství patří k našim národním i evropským tradicím.

Je cenné, že právě zde ve Slaném probíhají akce připomínající kul-

turní a historickou tradici české reformace. I přes svou základní vnitřní jednotu byla česká reformace názorově rozrůzněná a rozmanitá. Pestrost náboženského vývoje je patrná i v historii města Slaný v 15. – 17. století. V počátcích husitství se zde ujalo táborství. Slaný bylo kališnické město, kde se konal také kališnický sjezd roku 1482. Zde vzniklo hned po Praze jedno z prvních literátských bratrstev (Winter, Z.: Život církevní v Čechách. Praha 1895, s. 942). V tomto pěveckém sdružení měšťanů žila tradice husitského duchovního zpěvu (Macek, J.: Víra a zbožnost jagellonského věku. Praha 2001, s. 156). Katolická misie roku 1475 se snažila obracet husity opět na katolickou víru. Je dosvědčena i Jednota bratrská, ale značný vliv získala především reformace světová pronikající do Čech z Německa a Švýcarska, takže se uvádí, že kolem roku 1578 se stává Slaný protestantským městem (Winter, Z.: Život církevní, s. 204). Později přichází protireformace či katolická reformace, ale to je již jiná kapitola.

Výstava zahajovaná v rámci husitských slavností zde ve Slaném nám dokládá, že nejsme vůči své minulosti a jejímu duchovnímu poselství lhostejnými. Ať přinesou podněty k zamýšlení nad historií a je pro nás výzvou k hledání hlubších a trvalejších hodnot našeho lidství ve světle zápasu a úsilí minulých generací.

Tomáš Butta

Dokončení na str. 3

Rok 1848 – MILNÍK NA CESTĚ...

Dokončení ze str. 1

k císaři. Tato petice vlastně představuje první novodobý český politický program: požaduje se zde zrovnoprávnění češtiny s němčinou, upevnění jednoty země koruny české, zastoupení měst na zemském sněmu, veřejné soudní jednání, úprava poddanských poměrů a řada dalších věcí. Ze schůze ve Svatováclavských lázních vznikl Svatováclavský výbor, později pojmenovaný jako Národní výbor. Ten se stal nejdůležitějším politickým orgánem v zemi. Požadavky byly prezentovány ve Vídni, avšak nebyly přijaty v plném rozsahu, a proto byla sestavena nová petice. Císař poté vyhověl tzv. kabinetním listem z 8. dubna většinou těchto požadavků. Během dubna se ovšem ukázalo, že situace Čech jako součásti rakouské monarchie je složitá. V Německu totiž vznikalo velkoněmecké hnutí a i Češi byli vyzváni, aby vyslovili souhlas s tím, že patří do jednotného Německa. Právě na toto pozvání odpověděl František Palacký organizátorům Frankfurtského sněmu, že Čechové toto pozvání přijmout nemohou. Palacký uznával v této odpovědi nutnost existence Rakouska, ale zároveň ukázal, že si představuje Rakousko federalizované a spravedlivé ke všem národnostem. Jarní měsíce roku 1848 znamenaly také národnostní polarizaci v Čechách. Čeští Němci si založili svůj konstituční spolek a jejich zástupci vystoupili z Národního výboru. Ukázalo se, že národnostní otázka bude hrát v Čechách velmi důležitou roli. Od této doby až do poloviny 40. let 20. století tomu skutečně tak bylo. V květnu se stal správcem českého gubernia liberální aristokrat Lev Thun, který začal připravovat sestavení samostatné české vlády, které mělo být zřejmě prvním krokem k federalizaci Rakouska. Jmenoval prozatímní českou vládní radu, která ovšem nespĺňovala zdaleka požadavky radikálů. I na poli církevním došlo k velkému posunu, neboť kněz František Náhlav-

ský svolal dne 22. května do Lužického semináře v Praze představitele všech vrstev duchovenstva, kde prezentoval svůj reformní program. Jsou zde obsaženy požadavky na demokratizaci církevní struktury, ale i reformu bohoslužby a bohoslužebného života a zejména pak opatrně vyslovený požadavek užívání národních jazyků. Náhlavský svoji schůzi svolal bez vědomí pražského arcibiskupa a i když její výsledky byly arcibiskupovi ihned prezentovány, arcibiskup se k nim postavil odmítavě. Snaha o církevní reformu měla pro Náhlavského osobně tragické důsledky, po červnových nepokojích byl dokonce krátkou dobu vězněn, zbaven své funkce v Lužickém semináři a záhy odešel do Saska. Do Čech se vrátil s podlomným zdravím a v roce 1853 zemřel. Náhlavského program se objevuje pak ve všech reformních snahách a jeho požadavky jsou z velké části realizovány vznikem Církve československé.

Významným předělem pro průběh revolučních událostí roku 1848 byl Slovanský sjezd v Praze. Při přípravě a provedení tohoto sjezdu hrála důležitou roli osobnost Františka Palackého. Tento sjezd měl být jakousi protiváhou frankfurtského německého parlamentu. Shromáždili se na něm zástupci slovanských národností Rakouska a zastávali tzv. austroslavistický program, který znamenal existenci slovanských národů v rámci národnostně spravedlivého a federalizovaného Rakouska. Na svatodušní svátky se v rámci tohoto sjezdu konala na Václavském náměstí slovanská mše, která měla ukázat jednotu ale i společné křesťanské základy slovanských národů v rakouské říši. Z mnoha úhlů, a to především z pohledu teologického, byl tento akt velmi otázný. Slovanské národy byly totiž zčásti pravoslavné a společná bohoslužba, samozřejmě římskokatolická, měla mimo jiné demonstrovat také příslušnost Slovanů k západnímu křesťanstvu.

Nelze však popřít, že politické důsledky této akce byly kladné. Ukázaly, že Slované nebudou mlčet a že nejsou bezvěrci, jak jim bylo konzervativními Němci spíláno.

Když se lidé z této mše rozcházel, došlo ke srážce s vojskem českého zemského vojenského velitele knížete Alfreda Windischgrätze. Tento generál vůbec nerespektoval politický vývoj a nebral na vědomí ani vídeňské zástupce konstituční vlády, kteří byli posláni do Prahy na uklidnění situace. Chtěl řešit situaci brutálně vojensky. Bilance svatodušních nepokojů byla tragická. Na barikádách padlo 43 občanů. Vojenská porážka povstání vedla k protičeským opatřením. Koncem června byl rozpuštěn Národní výbor a český ozbrojený sbor Svornost. Čeští Němci se z porážky povstání radovali. Již nikdy od této doby nedošlo ke společnému postupu obou národností pro blaho společné země. Po doznění revolučních událostí došlo ovšem i k polarizaci uvnitř českého tábora. Důležitá byla činnost českých poslanců na říšském sněmu ve Vídni, kde měli převahu liberálové. Zasloužili se mimo jiné o to, aby byla zrušena robota a uzákoněna řada občanských svobod. Smutnou tečku za celými událostmi znamená květen 1849. Několik českých radikálů se pokusilo chystat převrat, označený jako májové spiknutí. Došlo k vyhlášení stavu obležení a někteří politikové byli na dlouhou dobu uvězněni. František Palacký byl nucen se stáhnout do ústraní, poslední bojovník za liberální zásady Karel Havlíček byl umlčen a v roce 1851 deportován do jihotyrolského Brixenu. I když nastoupení nového císaře Františka Josefa I. koncem roku 1848 znamená utužení konzervativních snah, nebylo možné výsledky politického vývoje z roku 1848 popřít. Tento rok byl jedním z milníků na cestě k vytvoření samostatné republiky v roce 1918.

Prof. dr. Jan B. Lášek,
děkan UK HTF

Strašnická náboženská obec si připomněla i výročí osvobození

Nie všetko, čo počujeme, je v skutočnosti tak...

Zobral si zubnú kefku, uterák, svoje osobné veci. Sadol si do môjho auta a zaviezol som ho do Sučian na výkon trestu odňatia slobody, ľudovo povedané do basy. Je kňazom a bude to mať ťažké. Pravidelný režim, ranný budíček, sčíták, sedenia, hlásenia atď. Vyfasoval neobvyklý odev, prideliť mu neobvyklú "celu", má vlastný PC i WC, dostal i niečo navyše, frčky na odev a neobvyklý rešpekt. Je kňazom, nadporučikom, človekom. Vyplňa prázdne miesto v živote iných. Musí byť otcom, matkou, bratom, sestrou, bútlavou vírbou a hlavne musí byť človekom a duchovným bratom. Služba neobvyklá, neobvyklé spoločenstvo, púšť s oázou, treba len nájsť správny smer.

Brat farár npor. ThMgr. Milan Graus bol farárom a teraz je v base väzenským kaplánom. Zastupuje našu cirkev ako aj Ekumenickú radu cirkví na Slovensku.

V správe má ešte ďalších sedem ústavov na Slovensku, spolu osem väznic a to vo všetkých stupňoch nápravných skupín i tie najťažšie.

Spolu sme sa pomodlili, podal som ruku a poprial veľa Božieho požehnanie a každý sme sa vydali svojou cestou. Bude potrebovať veľa síl, bude potrebovať cirkev - spoločenstvo nás všetkých, naše modlitby - nezabudnime.

ThMgr. Rastislav Mišura vo výslužbe
dekan-vikár pre veci silových zložiek

Možno zázrak, možno nie...

Ak sa naša cirkev tešila svojmu pôsobisku v Liptovskej Osade v 30-tých rokoch, tak sa v dnešnej dobe môže opäť radosť. Po 69 rokoch sme v bohoslužobnej miestnosti v Liptovskej Osade opäť krstili, Štefana a Natáliu. Mladé výhonky na poli duchovnom - ak horčičné semenko zasadíme, vyrastie veľký strom a dá Pán Boh, prinesie veľkú úrodu.

Sviatosť krstu vysluhoval

ThMgr. Rastislav Mišura, dekan

se snaší noc. To jsou chvíle, kdy za řádky rýmů se vznáší Slovo učiněné tělem.

Domov Slova je nad Světle
a temný,

aby je našli jen ti,
kteří milují ticho a vládnu křídly.
(Jakub Deml, Sen jeden svítí, citováno ze str. 68)

Jas, který vychází z třpytných veršů i jasných slov a jako kužel světla mříží do věku budoucího, je Světle světa.

Pro blížící se příchod jasného člověka tajuplného,
jenž jediný v milionech bratří, co budou a byli,

nad prostorem vítěz,
proměně zemi od pólu k pólu dle svatě tvé vůle

a myšlenkou, která od poslušných slunci

se učila lehkosti, tanci a písní,
usedne ve tvé tajemné radě
mezi knížata kosmu –
sladko je žítí.
(Otokar Březina, Kolozpěv srdcí, citováno ze str. 55)

Milane Balabáne, Olgo Nytrová, díky za knížku biblického třpytu v úctě před věřící vzdělanou pilností a umem

Zdeněk Kučera

NAŠE RECENZE

ROZJÍMÁNÍ NAD POKLADY

Pokladníci slov, myšlenek a zvěsti představuje knížka "Biblický třpyt v české poezii XX.století – ohlasy Nového Zákona" editorů, komentátorů a překladatele Milana Balabána a Olgy Nytrové (Praha 2007). Symbolickou obálkou vypravenou knihu není třeba čtenářům našeho listu představovat; mnozí ji znají, mají a čtou si v ní s velkým prospěchem tak, jako autor malého rozjímání.

S pokladníci lidí zacházejí různě: někteří ji uzamknou na tři západky či dokonce ji skryjí.

Jiní pokladníci otevřou dokořán a vysypou z ní vše na světlo dne, aby veškeré bohatství stalo se zjevným. Jsou ovšem i oni zaslavní, kteří vědí, že třpyt některých šperků nejvýrazněji blýskne se v intimním polostínu a jiný kus pak září v lesku slunce. A tak pokladníci otvírají a zavírají, hledají v ní a vybírají, prohlédnou a podumají a zase vrací zpět, aby znovu prubovali podle světla i stínu až konečně zvolají

Heuréka - nalezl jsem, co teď a tady vysílá lesk, třpyt a jas až oči – okna do nitra- přecházejí a signalizují duši: visio beata - blaženství z vidění...

Obdobně je tomu se šperkovnicí slov a veršů, myšlenek a výroků, zvěsti a tradice. Tou šperkovnicí – pozorný čtenář už postřehl, kam se ubírá úmysl – je třpytivá knížka poetického ohlasu Nového zákona, a jejím pokladem rým – odlesk Slova, jež se ubytovalo mezi námi: *Na křídlech Písňe rým je tělem, jen Rým tvůj smysl, Slovo, zjasní, které jsi učiněno tělem, všechno jen básní, rýmem, zkrásní.* (Jaroslav Kolman Cassius, Prsten, citováno ze str. 261 naší knížky)

A tak krásná pokladnice rýmů, jež smysl Slova zjasní, když je zasunuta v knihovně, volá a prosí o otevření, nabádá i varuje:

běda tomu, kdo ujídá chudému chléb
ale stokrát běda
zdržuje-li chléb duchovní,

s mlýnským kamenem na hrdle lépe by mu bylo

(Ivan Slavík, Chléb, který jíme, citováno ze str. 154)

Avšak orel nesedí na větvičce a necvrliká čím, čím čím a slova věčného života nejsou reklamním sloganem bilbordů podél dálnice; mají svůj zvláštní vchod do srdce člověka. Otevřít třpytnou knížku nelze vždy všudy; chce to své místo a svůj čas a někdy toho, kdo nám obrací listy: *Vždyť ani orlí rozpětí nestačí na vrabčt posezení a jenom osel dovede najít vodu... je nesmrtnost... jenom tak asi na dva coule od nás.* (Vladimír Holan, Propast propasti, citováno ze str. 164)

A tak knížku biblického třpytu mám blízko svého pracovního stolu a tu a tam ji otvírám: když srdce bolí nebo je plné radosti, když vidím ženy smutné oči anebo zas plné milosti, když vnouček modlí se a na domov

